

Deeltijdopleidingen Domein Bewegen en Educatie

**Bachelor Psychomotorische Therapie
en Bewegingsagogie**

**Beperkte opleidingsbeoordeling
Beoordeling Experiment leeruitkomsten**

Samenvatting

In februari 2021 is de bestaande deeltijdopleiding Psychomotorische therapie en Bewegingsagogie (PMT) van Hogeschool Windesheim bezocht door een visitatiepanel van NQA. Deze deeltijdopleiding neemt deel aan het landelijke Experiment leeruitkomsten. De opleiding wordt aangeboden in Zwolle. Het panel beoordeelt de opleiding in zijn geheel als **positief**.

Het panel ziet een opleiding die vanuit een goede samenwerking binnen Windesheim en met andere deeltijdopleidingen die deelnemen aan het Experiment leeruitkomsten, een gezamenlijk en goed flexibel onderwijsconcept heeft neergezet. De opleiding is in 2017 vol enthousiasme en gemotiveerd het Experiment leeruitkomsten aangegaan, met een gedegen voorbereiding en goede ondersteuning vanuit de hogeschool. De visie op flexibel leren is breed gedragen binnen het opleidingsteam. Het team is professioneel, gedreven en betrokken. De docenten zijn deskundig, slaan graag nieuwe wegen in en zoeken immer verbeteringen in hun programma en zoeken steeds naar flexibiliseringsmogelijkheden met de studenten. De toetsing en kwaliteitsborging ervan zijn op orde. Van de flexibiliseringsmogelijkheden wordt nog maar mondjesmaat gebruik gemaakt. Een ander aandachtspunt is de context van de werk(ervarings)plekken. Hierin zouden meer studenten eerder moeten kunnen samenwerken met ervaren PMT-professionals.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De beoogde leerresultaten en leeruitkomsten voldoen wat betreft niveau en oriëntatie aan de eisen die het werkveld stelt. De beoogde leerresultaten zijn inzichtelijk afgeleid van de betreffende landelijke profielen en zijn gekoppeld aan de Dublin descriptor, waardoor ze voldoen aan de internationale eisen, ook omdat ze zijn getoetst aan de bachelor criteria van het European Forum of Psychomotricity. De leeruitkomsten vloeien logisch voort uit de beoogde leerresultaten en zijn ontwikkeld volgens de Tuning-methodiek, waarbij deskundige onderwijskundige ondersteuning is ingezet. De leeruitkomsten zijn concreet, in voldoende mate leerwegaafhankelijk, duurzaam, en herkenbaar voor het werkveld. Ze zijn samengevoegd in samenhangende eenheden van leeruitkomsten en worden in modules van 30 EC aangeboden. De deeltijdvariant van de opleiding is als geheel opgezet volgens de onderwijskundige visie van Windesheim.

Het beroepsbeeld van de opleiding is opportuun en sluit goed aan op de actuele ontwikkelingen in het werkveld. Hierover en over de beoogde leerresultaten en leeruitkomsten is intensief afgestemd met het werkveld, waarmee de opleiding goede banden onderhoudt. De Veldadviescommissie speelt hierbij een actieve rol. Bij toekomstige aanpassingen van het geheel van beroepsbeeld, beoogde leerresultaten en leeruitkomsten zal het werkveld ook actief worden betrokken.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opzet van het onderwijsprogramma is duidelijk en goed gestructureerd. De opleiding is inhoudelijk sterk, breed en de inhoud dekt de beoogde leerresultaten goed af. Het programma kent een goede samenhang. De thema's zijn relevant voor de PMT-professionals. Er is voldoende aandacht voor relevante, actuele, inhoudelijke thema's, beroepsvaardigheden, onderzoeksvaardigheden en persoonlijke ontwikkeling. De onderwijsinhoud kent een goede balans tussen theorie en praktijk.

Voor wat betreft de onderwijsuitvoering, is er een goed samenspel van contactonderwijs, werkplekleren en online leren. Met betrekking tot het werkplekleren, is nadere aanscherping van de eisen die aan de werk(ervarings)plek worden gesteld, gewenst. Studenten zouden hier eerder moeten kunnen samenwerken met een ervaren PMT'er. De opleiding kan meer gebruik maken van de ervaren PMT-er in het werkveld om het onderwijs te ondersteunen en de docenten te ontlasten.

De instroomprocedure is adequaat opgezet. De informatievoorziening over de flexibiliseringsmogelijkheden kan beter. Wellicht zal die verbetering ertoe bijdragen dat studenten hier ook meer gebruik van gaan maken. Tot nu toe is dit mondjesmaat. De flexibiliseringsmogelijkheden zijn overigens op zich goed.

De docenten zijn goed gekwalificeerd en krijgen een breed palet aan professionalisering aangeboden. Het panel heeft bewondering voor hun inzet in het flexibiliseren. Studenten zijn tevreden over het onderwijsprogramma en geven aan dat het onderwijs praktijkgericht is en aansluit op hun niveau en werksituatie. Ook zijn ze positief over hun docenten en over de begeleiding die ze krijgen. Aandachtspunt is de inrichting van de Elektronische Leeromgeving.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding hanteert een helder toetsbeleid, dat goed aansluit bij het Experiment leeruitkomsten. De toetsen zijn leerwegaafhankelijk, van goed niveau en sluiten aan op de betreffende leeruitkomsten. De toetsing bestaat in de basis uit toetsen die door de opleiding worden aangeboden, van klassieke schriftelijke tentamens tot beroepsproducten, en het portfolioassessment. De toetscriteria zijn navolgbaar afgeleid van de leeruitkomsten, waarbij het voor de studenten duidelijk is wat van hen wordt verwacht. De onderliggende rubrics zijn goed geformuleerd. De beoordeling is over het geheel genomen navolgbaar. Studenten oordelen positief over de toetsing. Het proces van valideren en vrijstellen is adequaat ingericht. Hiervan wordt echter nog weinig gebruik gemaakt. Het panel stimuleert de opleiding deze mogelijkheden sterker te laten benutten. De kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling is op orde. De interne kalibratie over beoordelingen vraagt wel om meer formalisering. De examencommissie is betrokken bij de opleiding en goed op de hoogte van de processen en de ontwikkeling van leerwegaafhankelijk toetsen. Er is een toetscommissie ingesteld die de toetsen evalueert. Beide commissies functioneren goed, zijn kritisch en proactief.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Ten tijde van de visitatie waren van het vernieuwde deeltijdprogramma slechts enkele eindwerken beschikbaar. Het panel heeft naar aanleiding van de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek en de kwaliteit van de beoordeelde eind- en tussenproducten wel het vertrouwen dat in het vernieuwde programma de beoogde leerresultaten zullen worden gerealiseerd. Het programma en het afstudeertraject bieden daartoe voldoende garanties. Het panel is overtuigd van het hbo-bachelorniveau van de door haar beoordeelde eindwerken: stageverslagen en afstudeeropdrachten. De eindwerken laten zien dat alle beoogde leerresultaten in voldoende mate op eindniveau worden gerealiseerd. Aangezien de flexibele deeltijdopleiding nog slechts enkele zeer recente afgestudeerden kent, zijn uitspraken over hun functioneren in de beroepspraktijk prematuur.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding / Karakteristiek	11
Basisgegevens opleidingen	13
Beoordeling NVAO-standaarden	15
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	16
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	20
Standaard 3 Toetsing	26
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	29
Eindoordeel over de opleidingen	31
Aanbevelingen	31
Bijlagen	32
1. Bezoekprogramma	32
Programma maandag 15 februari 2021	32
Bezoekprogramma dinsdag 16 februari 2021	32
2. Bestudeerde documenten	34

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande deeltijd hbo-opleiding Psychomotorische therapie en Bewegingsagogie (PMT) van Hogeschool Windesheim. Het betreft een deeltijdopleiding die deelneemt aan het landelijke Experiment leeruitkomsten. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd, is samengesteld door NQA, in opdracht van Hogeschool Windesheim en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 15 en 16 februari 2021. In dit visitatietraject zijn ook de volgende deeltijdopleidingen van Hogeschool Windesheim beoordeeld, vanwege hun samenwerking in het Experiment leeruitkomsten:

- deeltijd bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in het Technisch Beroepsonderwijs (LTB)
- deeltijd Associate Degree Onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs (OTB)
- deeltijd bacheloropleiding Theologie (TH)
- deeltijd bacheloropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Godsdienst (GL)

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer M. Laarman M SEN (voorzitter, domeindeskundige LTB/OTB)

Mevrouw drs. A. van Vliet (domeindeskundige LTB/OTB)

Mevrouw I. van Driel (domeindeskundige PMT)

Mevrouw T.A. Winters-Prins (domeindeskundige PMT)

De heer dr. T.L. Hettema (domeindeskundige TH/GL)

De heer drs. A. Heijstek (domeindeskundige TH/GL)

De heer D. van Diggel (studentlid/domeindeskundige LTB/OTB)

De heer drs. M. Fokkema, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel, in samenwerking met mevrouw drs. Y.E. Leegstra

De visitatie was aanvankelijk gepland in mei 2020, maar is vanwege de Corona-maatregelen verplaatst naar februari 2021. Vanwege de Corona-maatregelen is de visitatie online uitgevoerd.

Visitatieproces

Omdat de opleidingen zich vanuit een gezamenlijke visie op flexibilisering hebben doorontwikkeld, zijn ze gezamenlijk gevisiteerd in het kader van de beoordeling van het bestaande Experiment leeruitkomsten. Ter voorbereiding op de visitatie is er een online vooroverleg geweest; eveneens online vanwege de Corona-maatregelen. De panelleden zijn geïnstrueerd over de werkwijze via de NQA-handleiding en het NVAO-kader. Vervolgens heeft het panel de aanpak, rolverdeling en werkwijze voor het visitatiebezoek besproken. In het vooroverleg zijn op basis van het Zelfevaluatie-rapport (ZER) de voorlopige bevindingen door het panel besproken, zowel wat betreft gezamenlijke generieke uitgangspunten en werkwijzen van de opleidingen, als voor specifieke zaken binnen de afzonderlijke opleidingen. Ook zijn de meningen

over de geselecteerde eindwerken en/of tussenproducten gedeeld. Informatie uit het vooroverleg is uitgewerkt naar een agenda met vraagpunten voor de bezoeken.

De generieke documentatie is door alle leden van het visitatiepanel bestudeerd. Alle opleiding specifieke documentatie is door de inhoudsdeskundige panelleden bestudeerd. Het gaat hierbij voornamelijk om beschrijvingen van de inhoud van de opleiding, toetsmateriaal, tussenproducten, eindwerken en notulen van verschillende commissies, waaronder de examencommissie en de Veldadviescommissies. Zowel in het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend met alle panelleden gedeeld.

Tijdens het bezoek heeft het panel gesproken met diverse groepen (zie bijlage 1). Het gehele panel heeft tijdens de visitatie gekeken naar de generieke visies en processen, zoals de intakeprocedure, de visie op onderwijs in de context van leeruitkomsten, leerwegaafhankelijk toetsen, de borging hiervan en het werkplekleren. Waar het ging om de positionering van de afzonderlijke opleidingen, de vertaling van de visie naar de betreffende opleiding en de toetsing van het eindniveau, hebben de specifieke domeindeskundigen het voortouw genomen bij de bestudering van relevante documentatie en in de specifieke gesprekken over deze aspecten. Het visitatiepanel heeft gezamenlijk de uiteindelijke oordelen gegeven. In de afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel de voorlopige eindoordelen en belangrijkste bevindingen aan de opleidingen meegedeeld. Ter afsluiting van het bezoek is er een ontwikkelgesprek geweest tussen leden van het panel en vertegenwoordigers van de opleidingen. Medewerkers en studenten van de opleidingen zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezoeken om (inloopsprekuren). Hier is geen gebruik van gemaakt.

Na het visitatiebezoek hebben de secretarissen op basis van alle informatie en de meningen van de panelleden een conceptrapportage opgesteld die is voorgelegd aan alle panelleden. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd aan de opleiding. De panelleden hebben kennisgenomen van de reacties van de opleiding en waar nodig aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Documentatie

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. De bijlagen van het ZER zijn deels Windesheim breed en deels opleiding specifiek. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel alle acht beschikbare stageverslagen bestudeerd en alle vijf beschikbare afstudeeronderzoeken van afgestudeerden van het vernieuwde flexibele deeltijdprogramma bestudeerd. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel per opleiding kunnen komen.

Het voorliggende beoordelingsrapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2018), het protocol *Beoordeling bestaande experimenten leeruitkomsten* van de NVAO (2017) en de *NQA-Handleiding 2019 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*. Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

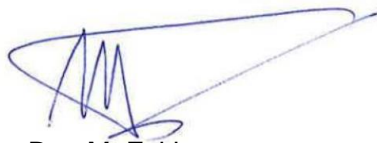
Utrecht, 21 juni 2021

Panelvoorzitter

M. Laarman M SEN

Lead-auditor

Drs. M. Fokkema

Schets van de opleiding / Karakteristiek

De deeltijdvariant van de bacheloropleiding Psychomotorische therapie en Bewegingsagogie (PMT) is onderdeel van het domein Bewegen en Educatie van Hogeschool Windesheim en wordt aangeboden in Zwolle. De opleidingen wordt door Hogeschool Windesheim ook in een voltijdse variant aangeboden. Dit rapport heeft alleen betrekking op de deeltijdvariant, als deelnemer aan het landelijke Experiment leeruitkomsten.

De opleiding is de enige deeltijdopleiding PMT in het land. De deeltijd bacheloropleiding PMT maakt deel uit van de Calo, het centrum van het al het 'bewegen' binnen Hogeschool Windesheim. De Calo biedt ook de voltijd bacheloropleiding PMT aan, sinds 1989. De deeltijdvariant is in 2007 gestart. Naast deze opleidingen biedt de Calo ook de volgende voltijdopleidingen aan: bacheloropleiding Leraar Lichamelijke opvoeding, bacheloropleiding Sportkunde en de Ad-opleiding Sport. De Calo biedt verder de masteropleiding PMT aan en de masteropleiding Lichamelijke Opvoeding en Sportpedagogiek (LOSP). Daarnaast organiseert de Calo bij- en nascholingen, ook op het gebied van PMT. De Calo heeft een inhoudelijke relatie met het Lectoraat 'Betekenisvol Bewegen' van Windesheim, waarbij de Leeropdracht 'Bewegen, Gezondheid en Welzijn' nauw aansluit bij het werkgebied van PMT.

De deeltijdopleiding PMT kent de afgelopen jaren een gestage groei van de instroom, van 23 nieuwe studenten in 2017 tot 39 in 2020. Ten tijde van de visitatie had de opleiding totaal 115 studenten.

In het kader van het Experiment leeruitkomsten is Windesheim in 2016 gestart met het project 'Flexibel Onderwijs voor volwassenen'. Dit project sluit aan op het 'Onderwijsconcept Windesheim' (2014) en de opvolger 'Strategische koers hogeschool Windesheim 2017-2022'. De strategische koers kent drie leidende principes: iedere student is uniek, complexe praktijkvragen zijn leidend en leren doen we samen. In het project 'Flexibel onderwijs voor volwassenen' wordt gewerkt vanuit het 'Ontwikkelmodel Flexibele Opleidingstrajecten hoger onderwijs Windesheim', zie afbeelding 1.

Afbeelding 1: Ontwikkelmodel Flexibele Opleidingstrajecten hoger onderwijs Windesheim, Algemene inleiding (2019)

De dertien opleidingen die met hun deeltijdvariant deelnemen aan het Experiment leeruitkomsten hebben allereerst hun leeruitkomsten ontwikkeld. Deze leeruitkomsten zijn opgesteld aan de hand van de 'Handleiding Leeruitkomsten' (op basis van het Tuning-model) en gegroepeerd in eenheden van leeruitkomsten. Eén of meerdere eenheden van leeruitkomsten (EVL) vormen een voor het werkveld herkenbare module van 30 EC.

De toetsing binnen de modules is leerwegonafhankelijk ingericht. Er zijn twee hoofdtypen leerwegonafhankelijke toetsen: toetsen die door de opleiding worden aangeboden, waar de toetsvorm per eenheid van leeruitkomsten is bepaald, en portfolioassessments waarbij de student (op de werkplek) bewijzen verzamelt en assessoren beoordelen of de leeruitkomsten zijn behaald.

Per (groep van) opleiding(en) heeft Windesheim een ontwikkelteam opgezet. Dit ontwikkelteam wordt ondersteund door een Windesheim brede projectgroep waarin ervaringen en producten worden uitgewisseld en gemeenschappelijke thema's worden uitgewerkt. Verdere ondersteuning biedt het Windesheim breed ontwerpteam met adviseurs onderwijs. Dit team ontwikkelt handleidingen en tools als de toolkit Flexibel hoger onderwijs voor volwassenen (met tools en goede voorbeelden). Tot slot heeft Windesheim een uitgebreid en samenhangend professionaliseringsaanbod voor verschillende doelgroepen bij de opleidingen samengesteld.

Basisgegevens opleidingen

Opleiding: check nauwkeurig

Naam opleiding in CROHO	Bachelor Psychomotorische therapie en Bewegingsagogie
Oriëntatie en niveau	Bachelor
Graad	Bachelor of Arts
Aantal studiepunten	240
Afstudeerrichtingen	n.v.t.
Locatie	Zwolle
Onderwijstaal	Nederlands
Variant	Deeltijd
Registratie nummer in CROHO	34585

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Experiment leeruitkomsten:

- *De visie van de instelling op flexibilisering is vertaald naar een onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant.*
- *De eindkwalificaties zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de eindkwalificaties te realiseren.*
- *De leeruitkomsten zijn:*
  - (a) leerwegaafhankelijk: ze stellen de student in staat een eigen leerweg te bepalen,*
  - (b) representatief voor de eindkwalificaties van de opleiding,*
  - (c) herkenbaar voor het werkveld,*
  - (d) specifiek en meetbaar: ze bieden een eenduidig beoordelingskader bij leerwegaafhankelijke toetsing,*
  - (e) transparant: de relatie tussen eindkwalificaties, eenheden van leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing is duidelijk,*
  - (f) samenhangend: ze vormen een samenhangende eenheid en zijn te onderscheiden van andere eenheden van leeruitkomsten,*
  - (g) duurzaam: ze zijn op zo'n manier geformuleerd dat ze een aantal jaren gehanteerd kunnen worden.*

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel concludeert dat de beoogde leerresultaten en leeruitkomsten wat betreft niveau en oriëntatie voldoen aan de eisen die het werkveld stelt. De beoogde leerresultaten zijn inzichtelijk afgeleid van de betreffende landelijke profielen en zijn gekoppeld aan de Dublin descriptor, waardoor ze voldoen aan de internationale eisen, ook omdat ze zijn getoetst aan de bachelor criteria van het European Forum of Psychomotricity. De leeruitkomsten vloeien logisch voort uit de beoogde leerresultaten en zijn ontwikkeld volgens de Tuning-methodiek, waarbij deskundige onderwijskundige ondersteuning is ingezet. De leeruitkomsten zijn concreet, in voldoende mate leerwegaafhankelijk, duurzaam, en herkenbaar voor het werkveld. Ze zijn samengevoegd in samenhangende eenheden van leeruitkomsten en worden in modules van 30 EC aangeboden. Het panel constateert dat de deeltijdvariant van de opleiding als geheel is opgezet volgens de onderwijskundige visie van Windesheim.

Het panel is van mening dat het beroepsbeeld opportuun is en goed aansluit op actuele ontwikkelingen in het werkveld. Hierover en over de beoogde leerresultaten en leeruitkomsten is intensief afgestemd met het werkveld, waarmee de opleiding goede banden onderhoudt. De Veldadviescommissie speelt hierbij een actieve rol. Bij toekomstige aanpassingen van het geheel van beroepsbeeld, beoogde leerresultaten en leeruitkomsten zal het werkveld ook actief worden betrokken.

Onderbouwing

Beroepsbeeld

Het panel onderschrijft het voor haar herkenbare beroepsbeeld van de opleiding. De opleiding gaat uit van de volgende doelstelling van PMT: “De centrale doelstelling bij Psychomotorische therapie (PMT) luidt mensen met psychische klachten helpen anders met hun klachten te leren omgaan. De psychomotorisch therapeut (PMT'er) creëert concrete, hier-en-nu situaties waar de cliënt zijn klachten aan den lijve (lichaamservaringen) of in zijn bewegingsgedrag (bewegingservaringen) kan ervaren en daardoor beïnvloeden. De PMT'er en cliënt werken, door middel van herhaling en aanpassing, aan het aanleren en ontwikkelen van gedragsalternatieven”. De opleiding leidt studenten op tot “vakbekwame, waarde(n)volle, zelfbewuste, onderzoekende en ondernemende beginnend beroepsbeoefenaren in de zich ontwikkelende werkvelden. De aan Windesheim opgeleide bachelor PMT'er is optimaal in staat in de veranderende werkvelden van Gezondheidszorg, (Passend) Onderwijs en Welzijn, met vakmanschap en met innovatiekracht ten aanzien van het enceneren van relevante ervaringen, werkzaam te zijn en te blijven in preventieve, begeleidings-, trainingsgerichte en behandelende context. Bij deze ervaringen maakt zij altijd gebruik van interventies, gericht op lichaams- en bewegingservaringen (al dan niet met inzet van symbolische werkvormen) om zo een gunstig effect te sorteren op het psychosociaal welbevinden en gedrag van de deelnemer. Interventies vinden planmatig, doelgericht en onderbouwd plaats”.

Het beroepsbeeld is afgestemd met het werkveld, met de Veldadviescommissie als belangrijke vertegenwoordiger. Het panel is van mening dat het beroepsbeeld opportuun is en ook goed aansluit op actuele ontwikkelingen in het werkveld, zoals de toenemende invloed van de patiënt/cliënt als consument op zijn herstelproces, extramuralisering, toenemende marktwerking en vergrijzing.

Beoogde leerresultaten

De opleiding heeft de volgende twaalf eindkwalificaties:

- Een beginnend, bij de bacheloropleiding afstuderende, bachelor PMT'er is in staat om in verschillende - meer complexe - beroepscontexten zelfstandig:
- adequaat in contact te treden met de cliënt en;
- in samenwerking met de cliënt (en indien van toepassing in samenwerking met andere beroepsprofessionals) de vraag van de cliënt (en zijn systeem) in kaart te brengen en te formuleren in een bruikbare rationale en;
- deze vraag te vertalen naar een adequaat PMT-aanbod en;
- dit aanbod uit te voeren, voortdurend te evalueren en waar nodig bij te stellen en;
- over het gehele proces adequaat, zowel schriftelijk als mondeling, te communiceren naar de cliënt en voor zover van toepassing diens systeem, andere betrokken professionals en/of de zorgverzekeraar.
- zijn visie en handelen af te stemmen op de (beleids)context waarbinnen hij werkt en;
- de randvoorwaarden die PMT mogelijk maken te managen (acquisitie, financiering, beheer werkruimte, PR e.d.) en;

- het aanbod voortdurend te innoveren en;
- zijn handelen professioneel te verantwoorden met behulp van actuele en voor het werkveld gangbare theorieën en ethische kaders en;
- voortdurend door middel van reflectie en intervisie te leren van zijn eigen handelen en;
- een bijdrage te leveren aan (PMT-)onderzoek en;
- kennis en ervaring over te dragen aan anderen, bijvoorbeeld in het begeleiden van studenten.

De eindkwalificaties zijn gebaseerd op de beroepstaken van een PMT'er, zoals beschreven in het beroepsprofiel Psychomotorische Therapeut (Nederlandse Vereniging Psychomotorische Therapie [NVPMT], 2009) en in het Beroepscompetentieprofiel Gezondheidszorg Vaktherapeut (GGZ Nederland, 2012). De eindkwalificaties sluiten aan bij het Landelijk Domeinprofiel Vaktherapeutische beroepen (Landelijk Opleidingen Overleg Vaktherapeutische Beroepen, 2016). De opleiding schrijft op verzoek van de NVMPT mee aan een nieuw beroeps(competentie)profiel, waarin recente maatschappelijke en gezondheidszorg specifieke ontwikkeling zullen worden verwerkt. Het panel prijst de opleiding voor deze inzet voor de in haar ogen gewenste actualisering van het profiel.

De beroepstaken van de PMT'er en de daarvan afgeleide eindkwalificaties van de opleiding zijn geordend in drie taakgebieden: cliëntgebonden, organisatiegebonden en professiegebonden beroepstaken. In de visie van de opleiding zijn de eindkwalificaties geen losstaande elementen, maar integraal verbonden aspecten van het beroep PMT'er. Parallel aan de eindkwalificaties heeft de opleiding acht beroepscompetenties geformuleerd die de deelaspecten van het professioneel handelen van een PMT'er beschrijven. Het gaat om de volgende beroepscompetenties:

1. overleggen en samenwerken	5. begeleiden en behandelen
2. reflecteren en positioneren	6. evalueren en rapporteren
3. observeren en analyseren	7. conceptueel en normatief handelen
4. ontwerpen en arrangeren	8. reguleren en innoveren

Vertaling leerresultaten naar leeruitkomsten

Het panel constateert dat de leeruitkomsten (en bijbehorende indicatoren) zijn geformuleerd op basis van het beroepsprofiel en de eindkwalificaties. Dit is volgens het panel goed inzichtelijk gemaakt in een uitgebreid overzicht van modules, leeruitkomsten en indicatoren met hun relatie tot de eindkwalificaties, taakgebieden en beroepscompetenties.

De leeruitkomsten zijn opgesteld aan de hand van de Tuning-systematiek. In de leeruitkomst wordt verwoord wat een student wordt geacht te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een leerperiode. Een samenhangende groep leeruitkomsten vormt een eenheid van leeruitkomsten (EVL) en wordt met een toets afgesloten. Groepen van EVL vormen op hun beurt modules van 30 EC. Het panel stelt dat de leeruitkomsten de studenten in staat stellen om de eindkwalificaties te realiseren.

Het panel heeft gezien dat de leeruitkomsten conform de werkwijze van Windesheim zijn uitgewerkt. De leeruitkomsten zijn door de docenten opgesteld in samenwerking met het Windesheim brede ontwerp- en ontwikkelteam, bestaande uit experts en adviseurs op het gebied van flexibel onderwijs. Alle leeruitkomsten zijn besproken met een representatieve vertegenwoordiging van het werkveld. Het werkveld heeft vervolgens de leeruitkomsten gevalideerd. Het panel heeft verder geconstateerd dat de leeruitkomsten van de opleidingen voldoen aan de kwaliteitseisen van de NVAO.

Het panel constateert dat de beoogde leerresultaten op basis van het landelijk beroeps- en opleidingsprofiel herkenbaar aanwezig zijn binnen de taakgebieden en EVL van de modules. Ze sluiten aan op de Dublin descriptoren en de hbo-bachelor standaard en zijn gevalideerd in het werkveld. Bovendien zijn de eindkwalificaties internationaal getoetst aan de bachelor criteria van het European Forum of Psychomotricity. Het panel vindt dat de opleiding hiermee geschikte beoogde leerresultaten op hbo-bachelorniveau hanteert.

Verbinding met het werkveld

De opleiding onderhoudt nauwe contacten met het werkveld, zo constateert het panel. Zoals hierboven aangegeven, heeft de opleiding het werkveld, inclusief de Veldadviescommissie (VAC), nauw betrokken bij de formulering van de beoogde leerresultaten en leeruitkomsten. Dit geldt ook voor het geheel aan modules en de visie op flexibilisering. De VAC is actief en kent een brede vertegenwoordiging van het werkveld, inclusief enkele alumni. De VAC heeft ook concreet geadviseerd op onderdelen van het curriculum, zoals de vaardighedenleerlijn. Ook heeft het werkveld nadrukkelijk invloed gehad op de formulering van de Leeropdracht 'Bewegen, Gezondheid en Welzijn' van het Lectoraat 'Betekenisvol Bewegen'. Daarnaast is er een directe samenwerking tussen het Lectoraat 'Betekenisvol Bewegen' en de Nederlandse Vereniging voor Psychomotorische therapie (NVPMT), waardoor er ook een koppeling is met het werkveld. Op basis van het gesprek met werkveldvertegenwoordigers heeft het panel de indruk dat de opleiding het werkveld nog beter zou kunnen informeren over de ontwikkelingen van haar vernieuwende onderwijs, ook met het oog op de realisering van voldoende werk(ervarings)plekken, zie ook Standaard 2.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Experiment leeruitkomsten:

De leersituatie en -omgeving zijn passend bij de beoogde leeruitkomsten en bij de behoeften en omstandigheden van (een groep) studenten. De opleiding kan verantwoorden dat de leeractiviteiten en de begeleiding van studenten adequaat zijn om de leeruitkomsten te behalen. De opleiding laat zien hoe zij rekening houdt met verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden.

Docenten (instructeurs, begeleiders e.d.) zijn aantoonbaar competent om studenten te begeleiden, bijvoorbeeld bij de keuze voor en vormgeving van leeractiviteiten.

De student voldoet aan de wettelijke instroomeisen. Uit een intake-assessment kan blijken dat de student de opleiding versneld kan doorlopen. Onvolledige opleidingen bepalen op grond van toelatingsonderzoek of de student toelaatbaar is en voor welk traject de student in aanmerking komt.

De opleiding en de student maken vooraf expliciete, inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent. Daarmee is inzichtelijk hoe de student in staat is de leeruitkomsten te realiseren. Als een praktijkorganisatie betrokken is leggen opleiding, student en praktijkorganisatie de afspraken vast in een overeenkomst. Een tripartite overeenkomst is verplicht voor duale opleidingen en wenselijk voor deeltijdse opleidingen. Hierin komen onder meer aan de orde: de beschrijving van de inhoud van de leeractiviteiten binnen de eenheid, de aard en frequentie van de begeleiding en de wijze van toetsing en, indien van toepassing, afspraken tussen de opleiding en de praktijkorganisatie over bijscholing van praktijkbegeleiders. De student is mede-eigenaar van het leerproces en daarmee van de invulling van de overeenkomst en afspraken.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Het panel vindt de opzet van het onderwijsprogramma duidelijk en goed gestructureerd. De opleiding is inhoudelijk sterk, breed en de inhoud dekt de beoogde leerresultaten goed af. Het programma kent een goede samenhang. De thema's zijn relevant voor de PMT-professionals. Er is voldoende aandacht voor relevante, actuele, inhoudelijke thema's, beroepsvaardigheden, onderzoeksvaardigheden en persoonlijke ontwikkeling. De onderwijsinhoud kent een goede balans tussen theorie en praktijk.

Voor wat betreft de onderwijsuitvoering, is er een goed samenspel van contactonderwijs, werkplekleren en online leren. Met betrekking tot het werkplekleren, pleit het panel voor nadere aanscherping van de eisen die aan de werk(ervarings)plek worden gesteld. Studenten zouden hier eerder moeten kunnen samenwerken met een ervaren PMT'er. De opleiding kan meer

gebruik maken van de ervaren PMT-er in het werkveld om het onderwijs te ondersteunen en de docenten te ontlasten.

De instroomprocedure is adequaat opgezet. De informatievoorziening over de flexibiliseringsmogelijkheden kan beter. Wellicht zal die verbetering ertoe bijdragen dat studenten hier ook meer gebruik van gaan maken. Tot nu toe is dit mondjesmaat. De flexibiliseringsmogelijkheden op zich zijn overigens goed.

De docenten zijn goed gekwalificeerd en krijgen een breed palet aan professionalisering aangeboden. Het panel heeft bewondering voor hun inzet in het flexibiliseren. Studenten zijn tevreden over het onderwijsprogramma en geven aan dat het onderwijs praktijkgericht is en aansluit op hun niveau en werksituatie. Ook zijn ze positief over hun docenten en over de begeleiding die ze krijgen. Aandachtspunt is de inrichting van de Elektronische Leeromgeving.

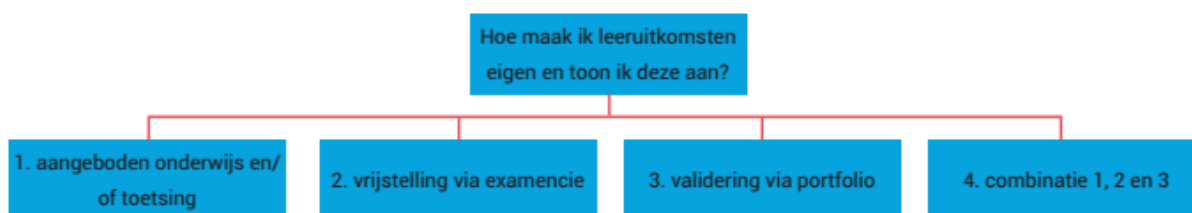
Onderbouwing

Intake en instroom

Het panel vindt de intakeprocedure helder en ziet dat de opleiding deze zorgvuldig uitvoert. De deeltijd bacheloropleiding PMT is in eerste instantie gericht op studenten met een mbo-diploma niveau 4 op het gebied van sport, bewegen of een sociaal-mensgerichte opleiding. Daarnaast richt de opleiding zich op hbo-afgestudeerden van de Lerarenopleiding Lichamelijk Opvoeding of van een sociaal-mensgerichte hbo-opleiding. Ook andere studenten zijn toelaatbaar, met minimaal een havo- of mbo 4-diploma. Zij worden wel aangeraden voor de start van de opleiding ervaring op te doen met het aanbieden van bewegingsactiviteiten aan speciale doelgroepen. Deeltijdstudenten PMT moeten bij aanvang van en gedurende de opleiding beschikken over een relevante werk(ervarings)plek binnen het werkveld sport en bewegen in een zorg-welzijnscontext voor minimaal twee dagen per week. Studenten met een afgeronde hbo- of wo-opleiding mogen één van deze twee dagen een andere functie in de zorg of het onderwijs hebben.

De instroomprocedure bestaat uit één of meer adviesgesprekken en een intakegesprek. Daarnaast is er een bewegingsassessment en een sportmedische keuring, die deel uitmaken van de wettelijke aanvullende eisen voor toelating tot deze specifieke opleiding. In het intakegesprek wordt de opzet van de flexibele opleiding besproken, evenals motivatie, studievaardigheden en werkervaring. Ook wordt hierin uitleg gegeven over leeruitkomsten en leerwegonafhankelijk toetsen. Verder vindt er een inventarisatie plaats van welke leeruitkomsten de kandidaat op welke wijze en welk moment zich eigen wil maken en wil laten toetsen. Dit wordt opgenomen in een onderwijsvereenkomst.

De student kan kiezen uit vier routes om de studie te doorlopen:

In route 1 maakt de student de leeruitkomsten zich eigen middels door de opleiding aangeboden onderwijs en/of toetsing. In dit geval volgt de student de aangeboden onderwijsactiviteiten op maandag en/of woensdag. Vanaf het studiejaar 2020-2021 biedt de opleiding modules jaarlijks alternerend op maandag of woensdag aan. Studenten kunnen op deze wijze meerdere, parallel aan elkaar aangeboden modules volgen. Het panel vindt dit een goede manier om verdere flexibilisering te faciliteren. In route 2 vraagt de student via de examencommissie vrijstelling aan voor reeds eigen gemaakte leeruitkomsten op basis van eerder verworven kwalificaties die zijn erkend in een getuigschrift of resultatenlijst. In route 3 stelt de student en portfolio samen om gerealiseerde leeruitkomsten aan te tonen op basis van (eerdere) scholing en/of werkervaring. Dit wordt afgetoetst middels een (portfolio)assessment.

In de praktijk kiezen de meeste studenten voor route 1 vanwege de te ontwikkelen methodische, therapeutische en reflectieve vaardigheden. Studenten zijn veelal aangewezen op medestudenten en docenten om deze vaardigheden te ontwikkelen. Op de meeste werk(ervarings)plekken is namelijk geen of in beperkte mate PMT-inhoudelijke expertise aanwezig. Dit beperkt de mogelijkheden om leeruitkomsten op het vlak van de vaardigheden begeleid vanuit de werk(ervarings)plek, te ontwikkelen. Een klein deel van de studenten kiest voor route 4. Een uitzondering is de leeruitkomst op het gebied van EHBO, die 59% van de studenten via een portfolio-assessment laat valideren. Studenten geven vaak ook de voorkeur voor route 1 om te kunnen studeren in een vaste groep. Het aantonen van leeruitkomsten via een portfolio-assessment wordt daarnaast door veel studenten als erg omslachtig en dus tijdrovend ervaren. Studenten geven ook aan dat zij de opleiding zo leuk vinden dat zij graag het gehele traject doorlopen, ook al kan dit mogelijk efficiënter.

Studenten vinden de intakeprocedure voor verdere verbetering vatbaar. De informatievoorziening over de flexibiliseringsmogelijkheden kan beter, waar ook het werkveld voor pleit. Studenten adviseren ook om zittende studenten in te zetten als vraagbaak en ervaringsdeskundige in het instroomtraject. Het panel ondersteunt graag dit advies.

Inhoud

Het panel stelt vast dat het onderwijsprogramma is opgezet volgens de onderwijskundige uitgangspunten van Windesheim en het domein Bewegen en Educatie. Deze uitgangspunten betreffen de inrichting van het onderwijs volgens leeruitkomsten en modules als eenheden van leeruitkomsten. Het onderwijsprogramma bestaat uit in totaal acht modules met elk een omvang van 30 EC en de duur van één semester. Het gaat om de volgende modules:

1. Basale kennis, vaardigheden en attitude voor de psychomotorische therapeut
2. Begeleiden binnen bewegingsagogische situaties
3. Motivatie en Activiteit – Veerkracht en Stress
4. Weerbaarheid – Impulsregulatie
5. Actuele ontwikkeling, ondernemen en therapeutische vaardigheden
6. Ontwikkeling tot beroepsbekwaam PMT-professional (deel 1)
7. Ontwikkeling tot beroepsbekwaam PMT-professional (deel 2)
8. Persoonlijke profilering

Het panel vindt de opzet van het onderwijsprogramma duidelijk en goed gestructureerd. De opleiding is inhoudelijk sterk, breed en de inhoud dekt de beoogde leerresultaten goed af. Het

programma kent een goede samenhang. De thema's zijn relevant voor de PMT-professionals. Er is voldoende aandacht voor inhoudelijke thema's, beroepsvaardigheden, onderzoeksvaardigheden en persoonlijke ontwikkeling. Voorbeelden van actuele thema's die het panel binnen de opleiding ziet, zijn: preventie, leefstijl, speciaal onderwijs en ondernemen.

Het panel heeft onderwijsmateriaal ingezien. Er is een uitgebreid overzicht van modules, leeruitkomsten en indicatoren met hun relatie tot de eindkwalificaties, taakgebieden en beroepscompetenties. De modulewijzers en studiewijzers zijn echter over het algemeen vrij summier en mogen meer detaillering bevatten, aldus het panel. De beschrijving van de eindfase van de opleiding in de afstudeernota vindt het panel daarentegen wel gedetailleerd.

Uit de Studentreflectie in het Zelfevaluatierapport, gesprekken met studenten en uit studenten enquêtes maakt het panel op dat studenten positief oordelen over de inhoud van de opleiding. Zij zien een goede samenhang hierin en goede integratie van theorie en praktijk. De praktijkgerichtheid vinden zij goed, maar zien graag nog meer praktijkcasuïstiek in de theoretische onderdelen.

Onderzoek

Het panel constateert dat de opleiding het onderdeel onderzoek adequaat heeft opgenomen in het programma. De opleiding heeft een heldere visie op onderzoek, met als uitgangspunt dat zij PMT-professionals opleidt tot onderzoekende professionals en niet tot onderzoekers. De visie stoelt op drie componenten: de PMT-professional heeft een onderzoekende houding, heeft het vermogen om gebruik te maken van kennis van anderen en het vermogen om zelf een onderzoekscyclus te doorlopen. Het panel vindt dit passend voor de professional en de beroepspraktijk waartoe wordt opgeleid. Zo kunnen afgestudeerde PMT-ers onderzoekers ondersteunen in het aanleveren van data waarmee er een directe verbinding tussen onderzoek en praktijk ontstaat. Studenten onderschrijven deze visie, maar sommige studenten waarschuwen wel dat onderzoek geen doel op zich moet zijn in hun opleiding.

Al vanaf module 1 werken studenten aan leeruitkomsten op het gebied van onderzoek, waardoor er door de gehele opleiding een onderzoekslint loopt. Zo leren studenten basale onderzoeksmethodologie, het zoeken en bestuderen van literatuur en het werken met verschillende meetinstrumenten. Het panel vindt het van grote waarde dat de opleiding hierbij intensief samenwerkt met het Lectoraat 'Betekenisvol Bewegen', bij de leeropdracht 'Bewegen, Gezondheid en Welzijn', bijvoorbeeld op het vlak van het afstudeeronderzoek. Steeds vaker voeren studenten aan het lectoraat gekoppeld onderzoek uit. Het lectoraat kent themagerichte onderzoeksgroepen (TOG's), waarbij ook deeltijdstudenten zich kunnen aansluiten.

Leeromgeving

Werkplekieren

Het panel ziet dat het werkplekieren een integraal onderdeel is van het onderwijsprogramma, zie ook de eerdergenoemde eisen met betrekking tot de werk(ervarings)plekken. Het probleem hierbij is dat op de meeste van deze plekken een PMT'er ontbreekt. Bij de eerste vijf modules is dat ook niet noodzakelijk, maar bij module 6 wel. In deze module is het belangrijk dat studenten onder begeleiding van een ervaren psychomotorisch therapeut, minimaal bachelor opgeleid met ten minste drie jaar relevante werkervaring, de gevraagde gedragsindicatoren op eindniveau zich eigen maken. Dit sluit aan bij het didactisch uitgangspunt van de opleiding waarbij modeling en

het kunnen spiegelen van eigen handelen en professionele en persoonlijke ontwikkeling aan een ervaren beroepsbeoefenaar, vanuit sociaal constructivisme, een belangrijke rol spelen. Ook al is er een ervaren PMT'er op de eigen werkplek van de studenten, geven de meesten van hen er vaak de voorkeur aan op een gegeven moment in een andere context bij een andere ervaren PMT'er stage te lopen. De opleiding moedigt dit ook aan, ook ter bevordering van het onafhankelijk beoordelingsadvies van de werkplekbegeleider. Evenals het werkveld, ondersteunt het panel dit advies. In de praktijk dienen hiertoe wel voldoende mogelijkheden te zijn. Dat vraagt alleen wel een verbindende rol van de opleiding met het werkveld, specifiek bij het informeren van het werkveld over de vraag die er ligt. Hier kan de opleiding mogelijk meer samenwerken met de beroepsvereniging, die hierin faciliterend kan zijn.

Ten aanzien van de eisen aan de werk(ervarings)plek pleit het panel voor nadere aanscherping. Mede op basis van signalen van studenten, is het volgens het panel gewenst dat studenten eerder kunnen samenwerken met een ervaren PMT'er, zodat hun beroepsmatige ontwikkeling een extra impuls kan krijgen.

Contactonderwijs

Zoals eerder aangegeven, biedt de opleiding fysiek contactonderwijs aan op vaste dagen. Studenten maken veel gebruik van contactonderwijs voor het ontwikkelen van vaardigheden, zie boven. Ook kiezen studenten vaak voor contactonderwijs vanwege de stimulans die van een groep uitgaat. Het afgelopen jaar zijn vanwege de Corona-maatregelen veel lessen online gegeven, in plaats van fysiek. Studenten vinden dat de opleiding dit voortvarend en goed heeft opgezet, waarbij het contact met de docenten goed is gebleven. Wel ervaren studenten dat het zwaar is om langdurig online lessen te volgen en daarbij het directe contact met hun medestudenten en hun docenten te moeten missen.

Online leren

Het panel ziet dat de Elektronische Leeromgeving (ELO) van de opleiding de studenten veel informatie biedt. Hierin zijn bijvoorbeeld studiewijzers en beoordelingsformulieren te vinden. De informatie over het onderwijs en bijvoorbeeld de mogelijkheden tot flexibilisering wordt echter op diverse plaatsten aangeboden (Sharenet, Educator). Het panel heeft gezien dat informatie daardoor niet altijd gemakkelijk is te vinden en adviseert de opleiding hier een duidelijkere structuur en vereenvoudiging in aan te brengen. Door de Corona-maatregelen is er een versnelling gekomen in het aanbieden en volgen van online onderwijs. Studenten ervaren de mogelijkheden die online leren biedt voor het kennisonderwijs ook positief: samenwerken is niet meer locatie gebonden en het volgen van opgenomen instructie is tijdonafhankelijk. Het panel moedigt de opleiding aan om met deze ervaringen het online leren tot een volwaardig alternatief te ontwikkelen voor de kennisonderdelen.

Begeleiding

Het panel constateert uit de bestudeerde stukken en de gevoerde gesprekken dat studenten adequaat worden begeleid. De studenten hebben voornamelijk contact met docenten van de modules. Daarnaast hebben studenten een studiebegeleider, die de student vanaf het intakegesprek de gehele studie begeleidt bij de ontwikkeling van zijn/haar leerroute. Op de werkplek worden studenten ondersteund door werkplekbegeleiders. De werkplekbegeleiders geven veel feedback aan studenten en op de door hen gemaakte producten. Studenten zijn tevreden over de begeleiding die ze ontvangen. Het panel pleit wel voor een actievere rol in het

begeleiden van de student bij het inzetten van meer flexibiliseringsmogelijkheden, zodat dit meer gemeengoed wordt.

Docenten

Het team bestaat uit 14 docenten (12,06 fte). Vrijwel alle docenten hebben een mastergraad; één docent heeft een PhD en een andere docent volgt een PhD-traject. Alle docenten hebben een eerstegraads lesbevoegdheid of beschikken over de Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid. Ook zijn alle docenten BKE-gecertificeerd. De meeste docenten zijn geschoold op het gebied van leerwegaafhankelijk toetsen en hebben een assessorentraining gevolgd. Ook hebben de meeste docenten recente of actuele werkervaring in de beroepspraktijk. Diverse docenten hebben recente publicaties op het gebied van psychomotorische therapie op hun naam staan. Enkele docenten zijn ook betrokken bij het Lectoraat 'Betekenisvol Bewegen'. Het team kent vier coördinerende docenten. Voor elke leeruitkomst is één docent aangewezen als leeruitkomstverantwoordelijke (LUV), die de regie voert over inhoud, toetsing, kwaliteitszorg en inzet.

Het panel is positief over de kwaliteit van het docententeam. Het panel heeft deskundige, zeer betrokken en ondernemende docenten leren kennen. Met de binnen het team aanwezige expertise dekt de opleiding het programma goed af. Het panel spreekt haar bewondering uit voor het lef dat getoond is door het hele onderwijs te herzien in het kader van het Experiment leeruitkomsten en het op deze grote schaal op te zetten. Er wordt enthousiast gezocht naar mogelijkheden om de leertrajecten van studenten te flexibiliseren. Docenten zijn enthousiast over het nieuwe onderwijs en zijn positief over de ondersteuning en professionalisering die ze bij de ontwikkeling en implementatie hiervan krijgen. Ook de professionaliseringsmogelijkheden op het terrein van het eigen vakgebied krijgen veel waardering van de docenten. Wel vraagt het panel zich af of de belasting die van docenten wordt gevraagd bij de individuele begeleiding van studenten, in de toekomst haalbaar blijft en in hoeverre er gekeken kan worden naar mogelijkheden om de docenten hierin te ondersteunen zodat hun enthousiasme blijvend is. Mogelijk dat de eerder genoemde samenwerking met het werkveld hierin ondersteunend kan zijn.

Uit gesprekken met studenten en uit de Studentreflectie in het Zelfevaluatierapport spreekt veel waardering van de studenten voor hun docenten. Studenten zijn positief over de deskundigheid van de docenten, hun actuele kennis van en ervaring in de beroepspraktijk en hun behulpzaamheid. Ook in de tijd van de Corona-maatregelen zijn de docenten goed benaderbaar en betrokken.

Kwaliteitszorg

Het panel is van mening dat de kwaliteitszorg voldoet. Er zijn jaarlijkse studententevredenheidsonderzoeken. Elk semester is er een digitale enquête voor de evaluatie van het onderwijs. Alle docenten evalueren hun lessen en modules met de studenten. De studenten zien dat hun opmerkingen serieus genomen worden en opgepakt worden. Ze waarderen het dat het management van de opleiding actief betrokken is bij het onderwijs en open staat voor verbeterpunten.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Experiment leeruitkomsten:

De opleiding hanteert een passende vorm van toetsing van de leeruitkomsten. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn geschikt voor leerwegonafhankelijk toetsen en beoordelen. De opleiding hanteert een heldere procedure voor toetsing, waarop de examinatoren zijn voorbereid. De examencommissie heeft daarbij een uitgesproken, proactieve rol. Zij hanteert een adequate methode om te borgen dat leeruitkomsten door individuele studenten worden gerealiseerd en dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op een eenduidige wijze te toetsen en beoordelen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

De opleiding hanteert een helder toetsbeleid, dat goed aansluit bij het Experiment leeruitkomsten. De toetsen zijn leerwegonafhankelijk, van goed niveau en sluiten aan op de betreffende leeruitkomsten. De toetsing bestaat in de basis uit toetsen die door de opleiding worden aangeboden, van klassieke schriftelijke tentamens tot beroepsproducten, en het portfolioassessment. De toetscriteria zijn navolgbaar afgeleid van de leeruitkomsten, waarbij het voor de studenten duidelijk is wat van hen wordt verwacht. De onderliggende rubrics zijn goed geformuleerd. De beoordeling is over het geheel genomen navolgbaar. Studenten oordelen positief over de toetsing. Het proces van valideren en vrijstellen is adequaat ingericht. Hiervan wordt echter nog weinig gebruik gemaakt. Het panel stimuleert de opleiding deze mogelijkheden sterker te laten benutten. De kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling is op orde. De interne kalibratie over beoordelingen vraagt echter om meer formalisering, aldus het panel. De examencommissie is betrokken bij de opleiding en goed op de hoogte van de processen en de ontwikkeling van leerwegonafhankelijk toetsen. Er is een toetscommissie ingesteld die de toetsen evalueert. Beide commissies functioneren goed, zijn kritisch en proactief.

Onderbouwing

Leerwegonafhankelijk toetsen

De toetsing van de opleiding is geënt op de uitgangspunten van het Experiment leeruitkomsten en op de nieuwe Windesheim uitgangspunten voor toetsing van januari 2020, waarin specifieke aandacht is voor leerwegonafhankelijk toetsen. De belangrijkste uitgangspunten voor toetsing in de flexibele deeltijdopleidingen staan in de *Handleiding Leerwegonafhankelijke Toetsing* van Windesheim. Hierin staat: "bij leerwegonafhankelijk toetsen worden de leeruitkomsten beoordeeld, onafhankelijk van hoe en waar de student geleerd heeft". Op basis hiervan werkt de Calo aan een eigen toetsbeleidsplan. Belangrijk voor de Calo en dus ook voor de deeltijdopleiding PMT, is dat het bij toetsing gaat om toetsen van het leren én toetsen om te leren. Summatieve en formatieve toetsing zijn dus beiden van belang. Het panel acht dit een goed uitgangspunt.

Toetspraktijk en toetsvormen

Het panel stelt dat de toetsvormen passend zijn bij de eenheden van leeruitkomsten (EVL) waarop de toetsen zijn gericht. De toetsen zijn per EVL duidelijk uitgewerkt en beschreven in studiewijzers. Studenten tonen EVL aan via door de opleiding aangeboden toetsen (route 1), via de aanvraag van vrijstellingen (route 2) of via een portfolioassessment (route 3). Ook is er maatwerk mogelijk door een combinatie van aangeboden toetsen en een gedeeltelijk portfolioassessment. Verreweg de meeste studenten kiezen voor de door de opleiding aangeboden toetsen. Een uitzondering hierop is de leeruitkomst op het gebied EHBO, die veelal via een portfolioassessment wordt getoetst, zie ook Standaard 2. De aangeboden toetsen kennen diverse vormen, zoals beroepsproduct, schriftelijk of mondeling tentamen, vaardigheidstoets, presentatie en reflectieverslag.

Er wordt in de opleiding tussentijds veel gebruik gemaakt van formatieve toetsing; bij vaardigheidstrainingen in elke les en soms door tussenopdrachten. Het panel heeft hier veel waardering voor. De feedback die studenten ontvangen van docenten én medestudenten maakt hen bewust van hun huidige en gewenste ontwikkeling. Studenten hebben vanuit de psychomotorische praktijk nauw contact met casuïstiek en het onderling formatief beoordelen (peer feedback) bevordert het met, door en van elkaar leren.

Beoordeling

De studenten worden duidelijk geïnformeerd over de wijze waarop hun toets of alternatieve afronding wordt beoordeeld. In de studiewijzers van de modules, die toegankelijk zijn via de ELO, zijn per EVL de toetsdoelen en de beoordelingscriteria duidelijk beschreven. In enkele studiewijzers zijn ook toetsmatrijzen opgenomen.

Het panel heeft een selectie van toetsmateriaal bekeken met de bijbehorende uitwerkingen en beoordelingen. Het panel is overtuigd van het hbo-niveau van de toetsen. De toetsen sluiten aan bij de betreffende EVL en werkvormen en voldoen aan de eisen van betrouwbaarheid en validiteit. De beoordelingen zijn navolgbaar en herkenbaar voor het panel en vergezeld van goede feedback. Als er rubrics bij de beoordelingen worden gebruikt, zijn deze goed opgezet.

Studenten oordelen positief over de toetsing, zo maakt het panel onder meer op uit de gesprekken die zij met studenten voerde. Studenten oordelen positief over de inzichtelijkheid van de beoordelingen en over de feedback, en soms ook feedforward, die ze bij de toetsen krijgen. Over de hoeveelheid formatieve toetsen zijn studenten wat minder positief, die wordt soms als te groot ervaren, met verhoging van de studielast als gevolg. Peerfeedback is erg zinvol, volgens de studenten, maar werkt niet altijd omdat de inzet van medestudenten hierbij nogal wisselend is.

Toetsing in Corona tijd

In de Corona tijd vinden de meeste vaardigheidstoetsen fysiek doorgang, gezien de aard van de toetsing. In sommige gevallen wordt bij de vaardigheidstoetsing gebruik gemaakt van opnames. Waar noodzakelijk zijn kennistoetsen digitaal afgenomen. Alle aanpassingen van de toetsing zijn vooraf afgestemd met de examencommissie en waar van toepassing, met de medezeggenschapsorganen (opleidingscommissie en deelraad). Na verwerking van eventuele opmerkingen vanuit deze gremia, zijn de aanpassingen uiteindelijk door de examencommissie goedgekeurd.

Borging

Het panel is van mening dat de borging van de kwaliteit van de toetsing en beoordeling op orde is. Hiertoe zet de opleiding verschillende middelen in. In de jaarlijkse moduulevaluaties worden ook de toetsen geëvalueerd. Alle docenten/examinatoren zijn BKE-gecertificeerd. De opleiding zet verder docenten vanuit hun specifieke expertise in als examiner. Specifiek op het vlak van leerwegaafhankelijke toetsing hebben alle coördinerende docenten een assessorentraining gevolgd. De opleiding is van plan ook andere docenten deze scholing te laten volgen om meer assessoren ter beschikking te hebben. Hierbij speelt de opleiding in op de verwachte groei van de afname van portfolioassessments. Het panel vindt dit daarom een goed initiatief. De opleiding past het vier-ogen-beleid toe bij de toetsconstructie en bij de beoordeling van alle eindniveaubepalende toetsen, zie ook Standaard 4. Interne kalibratie over beoordelingen vindt regelmatig plaats, maar voorsnog informeel. Het panel ziet dit graag geformaliseerd. Van externe beoordeling is sprake bij de beoordeling van de afstudeeropdracht, waar docenten van de opleiding Vaktherapie, specialisatie PMT, van de HAN optreden als tweede examiner. Ook worden ervaren PMT'ers uit de praktijk als adviseurs betrokken bij beoordelingen, zoals bij de leeruitkomst Ondernemen in module 5 en bij de stage.

De opleiding valt onder de Calo brede examencommissie, waarin ook een docent van de opleiding PMT zitting heeft. De examencommissie heeft de evaluatie van de kwaliteit van de toetsing gemandateerd aan de toetscommissie. Het panel heeft met de voorzitters van beide commissies gesproken en met een lid van de toetscommissie. Verder heeft het panel de laatste twee jaarverslagen van de examencommissie ingezien en enkele evaluaties van de toetscommissie. Op basis hiervan concludeert het panel dat beide commissies goed functioneren, proactief zijn en nauw betrokken bij de ontwikkeling van de leerwegaafhankelijke toetsing binnen de opleiding.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Experiment leeruitkomsten:

De toetsen en eindwerken dragen aantoonbaar bij aan het behalen van de leeruitkomsten.

Conclusie

De opleidingen **voldoen** aan de basiskwaliteit voor deze standaard.

Ten tijde van de visitatie waren van het vernieuwde deeltijdprogramma slechts enkele eindwerken beschikbaar. Het panel heeft naar aanleiding van de gevoerde gesprekken tijdens het visitatiebezoek en de kwaliteit van de beoordeelde eind- en tussenproducten wel het vertrouwen dat in het vernieuwde programma de beoogde leerresultaten zullen worden gerealiseerd. Het programma en het afstudeertraject bieden daartoe voldoende garanties, volgens het panel. Het panel is overtuigd van het hbo-bachelorniveau van de door haar beoordeelde eindwerken: stageverslagen en afstudeeropdrachten. De eindwerken laten zien dat alle beoogde leerresultaten in voldoende mate op eindniveau worden gerealiseerd. Aangezien de flexibele deeltijdopleiding nog slechts enkele zeer recente afgestudeerden kent, zijn uitspraken over hun functioneren in de beroepspraktijk volgens het panel prematuur.

Onderbouwing

Afstudeertraject

Alle beoogde leerresultaten, eindkwalificaties en (beroeps)competenties worden op eindniveau afgetoetst in twee onderdelen: de stage bachelor en het afstudeeronderzoek. De stage bachelor is onderdeel van module 6 (Ontwikkeling tot beroepsbekwaam PMT-professional (deel 1)). Hierin worden de leeruitkomsten met betrekking tot de vakmatige ontwikkeling op bachelorniveau getoetst. Het gaat om vrijwel alle eindkwalificaties en alle (beroeps)competenties. In module 7 (Ontwikkeling tot beroepsbekwaam PMT-professional (deel 2)) gaat het om de leeruitkomst met betrekking tot het verrichten van afstudeeronderzoek.

Tijdens de stage wordt de student begeleid door een stagebegeleider op de werkplek. Voor de eisen waaraan de stagebegeleider moet voldoen, zie Standaard 2. De stagedocent van de opleiding heeft gedurende de stage ten minste drie keer contact met de stagebegeleider voor evaluatie en legt ten minste één stagebezoek af. De stagedocent beoordeelt de stage op basis van het stagebeoordelingsprotocol dat de stagebegeleider invult en het stageverslag. In het stagebeoordelingsprotocol beoordeelt de stagebegeleider de beroepsproducten en het competentieniveau van de stagiair(e). Dit betreft de stagedocent als advies bij de beoordeling van de stage. Studenten kunnen er ook voor kiezen om de leeruitkomsten van de stage leerwegonafhankelijk te laten toetsen via een portfolioassessment.

In het afstudeeronderzoek wordt het onderzoekend vermogen op eindniveau getoetst. Het gaat hierbij om eindkwalificaties 'een bijdrage leveren aan (PMT-)onderzoek' en 'kennis en ervaring

over dragen aan anderen'. Ook worden binnen één context de volgende beroepscompetenties getoetst: Observeren & analyseren, Evalueren & rapporteren, Reflecteren & positioneren en Conceptueel en normatief handelen. Voor de begeleiding bij de afstudeeropdracht krijgt de student een begeleidend docent toegewezen. De eindbeoordeling van het afstudeeronderzoek bestaat uit de beoordeling van het afstudeeronderzoek zelf, de beoordeling van het referaat dat de student moet houden over zijn/haar onderzoek en van de onderzoeksposter die de student maakt. De poster moet zijn voldaan om voor een beoordeling van het afstudeeronderzoek en het referaat in aanmerking te komen. Het wordt beoordeeld door de begeleidend docent en een tweede examinerator (docent van de HAN). Het referaat wordt ook door twee examineratoren beoordeeld. Bij beide onderdelen kan een derde beoordelaar worden ingezet. Voor het eindcijfer telt het cijfer voor het afstudeeronderzoek twee keer en dat voor het referaat één keer. Ook bij het afstudeeronderzoek kunnen studenten ervoor kiezen de betreffende leeruitkomsten leerwegaafhankelijk te laten toetsen via een portfolioassessment.

Het panel is van mening dat de opleiding hiermee een gedegen en evenwichtig afstudeertraject heeft ingericht, waarbij alle beoogde leerresultaten afdoende worden getoetst op eindniveau en in verschillende contexten. De beoordelingssystematiek is zorgvuldig, met consequente hantering van het vier-ogen-principe en het betrekken van het oordeel van de werkplekbegeleider bij de stage als advies. Studenten oordelen ook over positief over het afstudeertraject en de begeleiding en feedback die ze hierbij krijgen.

Kwaliteit eindproducten

Het panel heeft de enige vijf beschikbare afstudeeronderzoeken die op basis van het vernieuwde programma zijn gemaakt, bestudeerd en negen stageverslagen, met de bijbehorende beoordelingsformulieren. De afstudeeronderzoeken zijn volgens het panel overtuigend van hbo-bachelorniveau en gaan over relevante onderwerpen. Onderzoekstechnisch zijn de afstudeeronderzoeken van voldoende niveau. De stageverslagen laten zien dat in de stages de vakmatige ontwikkeling op bachelorniveau voldoende is gerealiseerd. De stageverslagen tonen verder dat de studenten voldoende tot goed kunnen reflecteren op hun eigen competenties en ontwikkeling. De bijbehorende beoordelingen vond het panel navolgbaar; de beoordelingsformulieren inzichtelijk en voorzien van adequate feedback.

Functioneren van alumni

Omdat er ten tijde van de visitatie slechts vijf zeer recente afgestudeerden waren, kan het panel nog geen uitspraken doen over het functioneren in de beroepspraktijk van afgestudeerden van de vernieuwde flexibele deeltijdopleiding.

Eindoordeel over de opleidingen

	Psychomotorische therapie
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De Flexibele deeltijdopleiding Psychomotorische therapie en Bewegingsagogie van Hogeschool Windesheim voldoet op alle standaarden aan de basiskwaliteit van het beoordelingskader. De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis van de positieve kwaliteit over de vier standaarden komt het panel tot een positief eindoordeel over de opleiding als geheel.

Aanbevelingen

Het panel heeft geen aanbevelingen.

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Programma maandag 15 februari 2021

Tijd		Rol
18.50-19.45 (18.50-19.00 welkom+pitch)	Welkom + Pitch TH/GL Gesprek Docenten TH/GL	Hogeschoolhoofddocent TH/GL Teamleider TH/GL Docent GL / studieleider Docent GL / studentbegeleider Docent GL / studentbegeleider Docent TH / lid examencommissie Docent TH / onderzoekcoördinator
19.45 – 20.15	Pauze Panel – Intern overleg	
20.15 - 21.00	Gesprek studenten TH/GL	Student flexibele deeltijd TH (startjaar 18-19) Student flexibele deeltijd GL (startjaar 18-19) Student flexibele deeltijd TH (startjaar 19-20) Student flexibele deeltijd TH (startjaar febr. 2018, inmiddels gedipl.) Student flexibele deeltijd TH (startjaar febr. 2018, gedipl.)

Bezoekprogramma dinsdag 16 februari 2021

08.35-09.45 (8.45-8.55 Pitches)	Welkom (8.35 – 8.45u) pitch alg + PMT + OTB/LTB Gesprek Opleidingsverantwoorde- lijken	Directeur Calo Hogeschoolhoofddocent / Opl.manager PMT Teamleider TH/GL Hogeschoolhoofddocent TH/GL Directeur BO Hogeschoolhoofddocent BO
09.45 – 10.15	Pauze Panel – Intern overleg	
10.15-11.00	Gesprek Docenten PMT	Docent bachelor- en masteropleiding PMT, studiebegeleider, coördinator deeltijd Docent bacheloropleiding PMT, supervisor, studiebegeleider, coördinator deeltijd Docent bacheloropleiding PMT, studiebegeleider, coördinator deeltijd Docent bachelor- en masteropleiding PMT, lid curriculumontwikkelgr. master PMT
10.15-11.00	Gesprek Docenten LTB/OTB	Docent Bouw Docent Onderwijskunde Docent Motorvoertuigentechniek/teamleider Docent Onderwijskunde Docent Produceren, installeren en energie
11.00 – 11.30	Pauze Panel – Intern overleg	

11.30 - 12.15	Gesprek studenten PMT	Flexibele deeltijdstudente (startjaar 2019-20) Flexibele deeltijdstudente (startjaar 2019-20) Flexibele deeltijdstudente (startjaar 2018-19) Flexibele deeltijdstudente (startjaar 2017-18), studeert per eind jan. '21 af
11.30-12.15	Gesprek studenten LTB/OTB	3 ^e jaar Bouwkunde – Flex deeltijd 3 ^e jaar Produceren, installeren en energie – Flex deeltijd 3 ^e jaar Bouwkunde – Flex deeltijd 3 ^e jaar Bouwkunde – Flex deeltijd
12.15 – 13.00	Lunch Panel – Intern overleg	
13.00 - 13.45	Gesprek examen- en toetscommissie	voorzitter examencommissie Calo (oa. deeltijd PMT) voorzitter toetscommissie Calo Lid toetscommissie Calo (PMT) Voorzitter examencommissie AVO/BO (oa. LTB/OTB en TH/GL) Lid toetscommissie TH/GL Lid toetscommissie BO (oa. LTB/OTB)
13.45 – 14.15	Pauze Panel – Intern overleg	
14.15-14.45	Gesprek Werkveld / Alumni PMT	Lid Veldadvies Commissie (PMT), Senior psychomotorisch therapeut, Ggnet Scelta Apeldoorn, centrum voor klinische psychotherapie Voorzitter Veldadvies Commissie (PMT), Senior psychomotorisch therapeut, Altrecht Eetstoornissen Rintveld
14.15-14.45	Gesprek Werkveld / Alumni TH/GL	Zelfstandige zingevingsprofessional Consulent Mobiliteit & Beleidsadviseur Deskundigheid Protestantse kerk
14.45 – 15.00	Pauze panel – intern overleg	
15.00-15.30	Gesprek Werkveld / Alumni LTB/OTB	Docent Motorvoertuigentechniek, Drenthe College (LTB/OTB) Docent/Coördinator, ROC Friese Poort (LTB/OTB)
15.30 – 16.45	Intern overleg	
16.45-17.00	Terugkoppeling	
17.00 – 17.15	Korte pauze	
17.15 – 18.00	Ontwikkelgesprek Drie parallelsessies : LTB/OTB; PMT; TH/GL	

2. Bestudeerde documenten

Windesheim breed

- Flexibele deeltijdopleidingen Windesheim Experiment leeruitkomsten Algemene inleiding op gezamenlijke uitgangspunten en aanpak binnen Windesheim, bijlage bij zelfevaluatierapporten deeltijdopleidingen
- Deelnemende deeltijdopleidingen Windesheim Experiment leeruitkomsten, visitatie 2021
- Strategische koers Hogeschool Windesheim 2017-2022
- Tweeluik onderwijsvisie en toekomstbeeld
- Onze visie op onderwijs: drie leidende principes
- Kennisclip Visie op onderwijs
- Windesheim Uitgangspunten voor Toetsing, januari 2020
- Link naar website Toetsen en beoordelen Windesheim 2019
- Handleiding Leeruitkomsten flexibele opleidingstrajecten 2017
- Handleiding Leerwegaafhankelijke Toetsing flexibele opleidingstrajecten 2017

PMT specifiek

- Zelfevaluatierapport Deeltijd bacheloropleiding PMT, 15 november 2020
- Instroom geflexibiliseerde deeltijd PMT
- Beschrijvingen van diverse leeruitkomsten
- Modulebeschrijvingen van de acht modules
- Diverse studiewijzers
- Poster Lectoraat Betekenisvol Bewegen
- Verslagen Veldadviescommissie 2016-2020
- Kwalificaties docenten PMT
- Onderwijs- en Examenregeling PMT 2020-2021
- Leer- en Toetsplan
- Afstudeernota
- Jaarverslag Examencommissie Calo 2018-2019
- Jaarverslag Examencommissie Calo 2019-2020
- Schouw PMT deeltijd Toetscommissie, maart 2020 + gespreksverslag over uitkomsten hiervan tussen Examencommissie Calo en Toetscommissie Calo
- Evaluatieoverleg studenten en opleiding DT PMT, juni 2020
- Beoordelingsrapport Beperkte opleidingsbeoordeling hbo-bacheloropleiding Psychomotorische Therapie en Bewegingsagogie voltijd deeltijd Christelijke Hogeschool Windesheim, Hobéon, maart 2017
- Midterm Review fles deeltijdopleidingen Calo, 2019
- Representatieve selectie van toetsmateriaal met bijbehorende beoordeling Route 3
- Alle negen beschikbare Stageverslagen van de flex deeltijdopleiding
- Alle vijf beschikbare Afstudeeropdrachten van de flex deeltijdopleidingen